

Економічні науки

УДК 330.5:339.92

Мищишин Орест Якович

*кандидат фізико-математичних наук,
доцент кафедри цифрової економіки та бізнес-аналітики
Львівський національний університет імені Івана Франка*

Myshchysyn Orest

*PhD of Physical and Mathematical Sciences,
Associate Professor of the Department of Digital Economy and Business
Ivan Franko National University of Lviv*

Борщук Ірина Володимирівна

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри цифрової економіки та бізнес-аналітики
Львівський національний університет імені Івана Франка*

Borshchuk Iryna

*PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Digital Economy and Business
Ivan Franko National University of Lviv*

**АНАЛІЗ СВІТОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ КРИЗ НА ОСНОВІ ВВП
ПЕРЕДОВИХ КРАЇН
ANALYSIS OF GLOBAL ECONOMIC CRISES BASED ON THE GDP OF
ADVANCED COUNTRIES**

***Анотація.** В даній статті проаналізовано вплив економік топ країн світу на економічні кризи: іпотечну 2008-2009, європейську 2014-2015 років та*

коронокризу 2019-2020 років. Проаналізовано динаміку змін економік США, Китаю та Європейського Союзу, спрогнозовано обсяги ВВП для перших двох країн та оцінено дату зміни лідера за обсягами номінального ВВП.

Ключові слова: ВВП, світові економічні кризи, номінальне ВВП, прогнозування ВВП.

Summary. This article analyzes the impact of the economies of the world's top countries on the economic crises: the mortgage crisis of 2008-2009, the European crisis of 2014-2015, and the corona crisis of 2019-2020. The dynamics of changes in the economies of the USA, China, and the European Union were analyzed, GDP volumes for the first two countries were forecast, and the date of the change of leader in terms of nominal GDP volumes was estimated.

Key words: GDP, world economic crises, nominal GDP, GDP forecasting.

Актуальність проблеми. Глобалізація світової економіки та вивчення впливу найбільших її складових на перебіг кризових процесів в світі визначає потребу дослідити кризові явища в окремих країнах, чи групі економічно схожих країн. З іншого боку вивчення кризових явищ в економіці завдяки відкритому, але не завжди компетентному інформаційному просторі, обросло низкою міфів, інформаційних кальок, поверхневих досліджень. Саме питання дослідження динаміки економік країн та їх об'єднань (Європейський Союз) на основі таких показників, як ВВП (GDP), зміна ВВП та прогнозних їх значень стали метою даного дослідження.

Одним з методів, що дозволяє сприйняти великий обсяг інформації є візуалізація. Це спосіб побудови графічного образу даних, який має на меті інформативне, наочне представлення даних, що дозволяє сприймати масиви даних з різних сторін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом останніх років світова економіка згідно динаміки ВВП та зміни ВВП пережила принаймні три економічні кризи: іпотечну 2008-2009 років, європейську 2014-2015 років та коронакризу 2019-2020 років, якщо вважати одним із показників світової економічної кризи падіння світового ВВП у 2009 році на 5.17%, у 2015 році на 5.68% та у 2020 році на 3.13%. (Рис. 1).

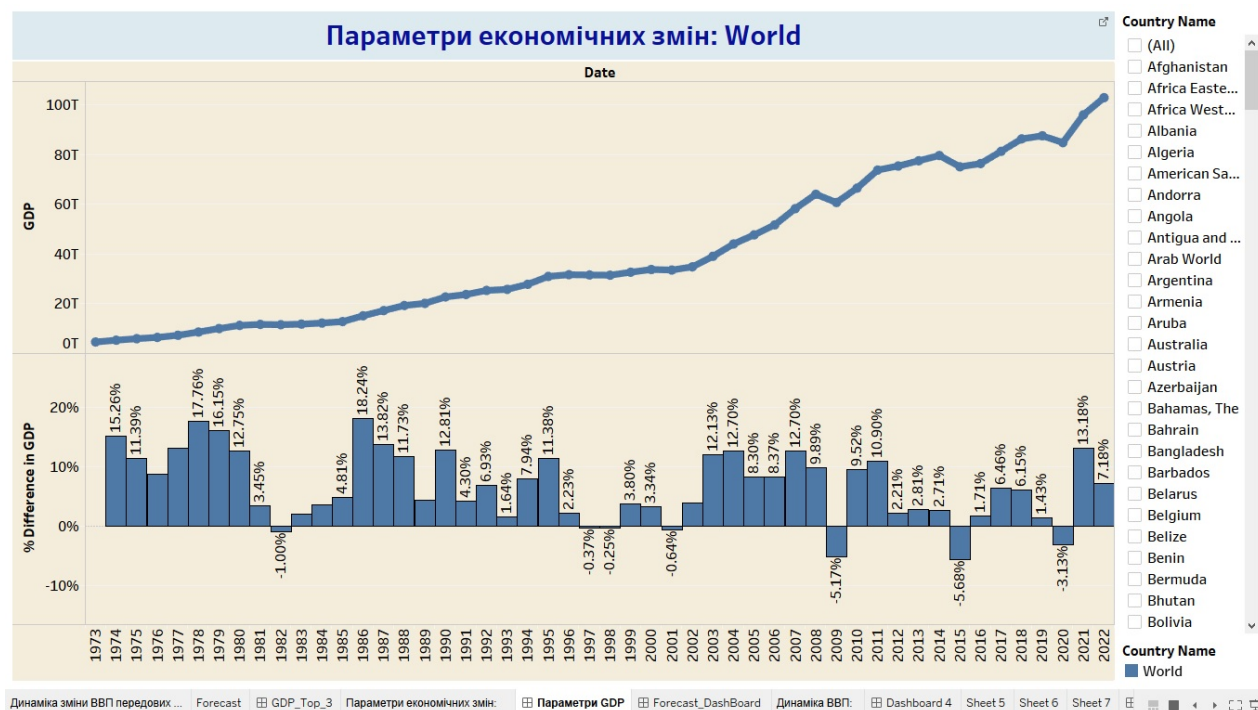

Рис. 1. Динаміка світових економічних змін за останні півстоліття

Для даного дослідження використано дані з доступних і відкритих джерел: номінальні значення ВВП країн з 1960 по 20221 роки [1], динаміка змін ВВП з 1970 по 2022 роки [2] а також прогностні значення номінального ВВП за 2022 рік [3] та структура експорту країн [4]. Вибір номінального ВВП означає те, що ми розглядаємо економіку країн, як єдине ціле, безвідносно до кількості мешканців, ефективності використання матеріальних та трудових ресурсів.

Якщо брати до уваги динаміку світового номінального ВВП, зокрема абсолютні значення та відносні прирости, то графіки цих величин чітко

вказують на три економічні кризи ХХІІ : іпотечну, європейську та коронакризу. Якщо розглядати динаміку в топ трьох світових економік США, Китай та Європейський Союз, все не зовсім однозначно.

Три топові світові економіки по-різному вели себе під час різних світових криз.

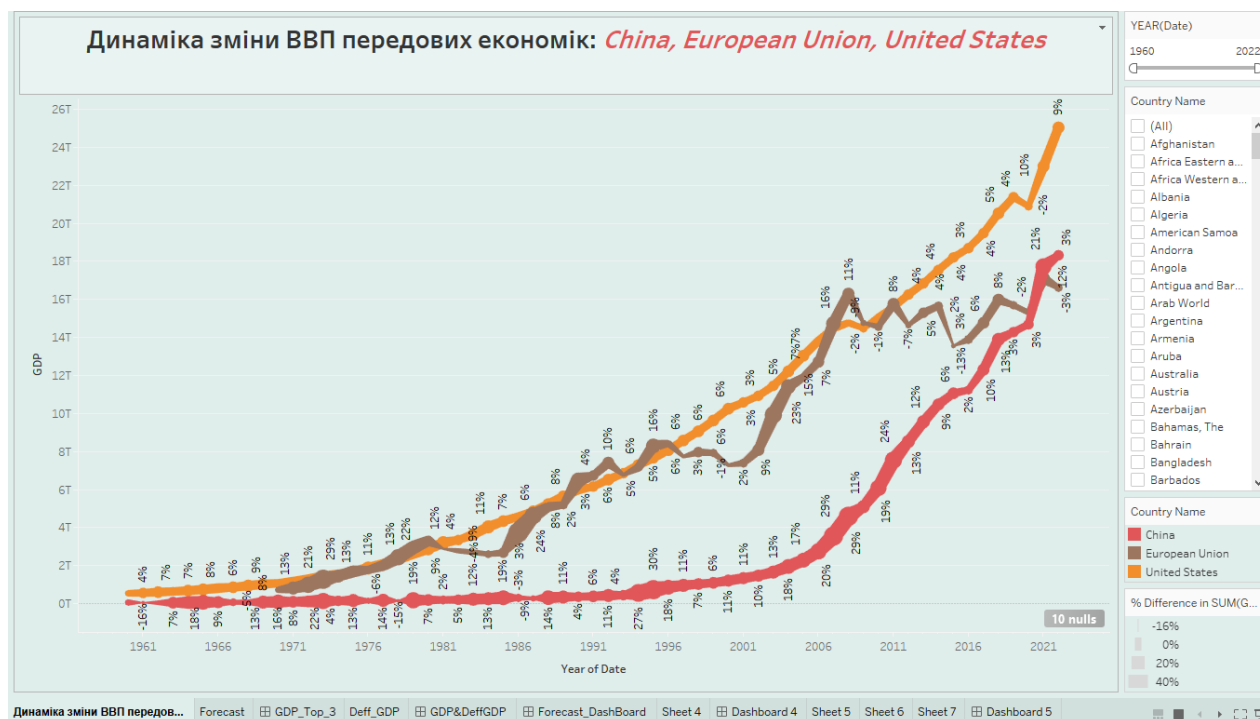

Рис. 2. Зміни номінального ВВП трьох топ-країн 1961-2022 років (трлн. дол.)

Перша світова економіка США протягом 2000-2018 років росла з швидкістю 2-4 % в рік, а два останні роки 2021-2022 росла ще швидше 9-10% в рік. І тільки два роки 2009 та 2020 ми бачимо спад 2% , що свідчить про кризу. (Рис. 2; 3).Тобто перша економіка світу відчула дві світові кризи іпотечну та коронавірусну. Це можна пояснити значною інерцією найпотужнішої економіки світу.

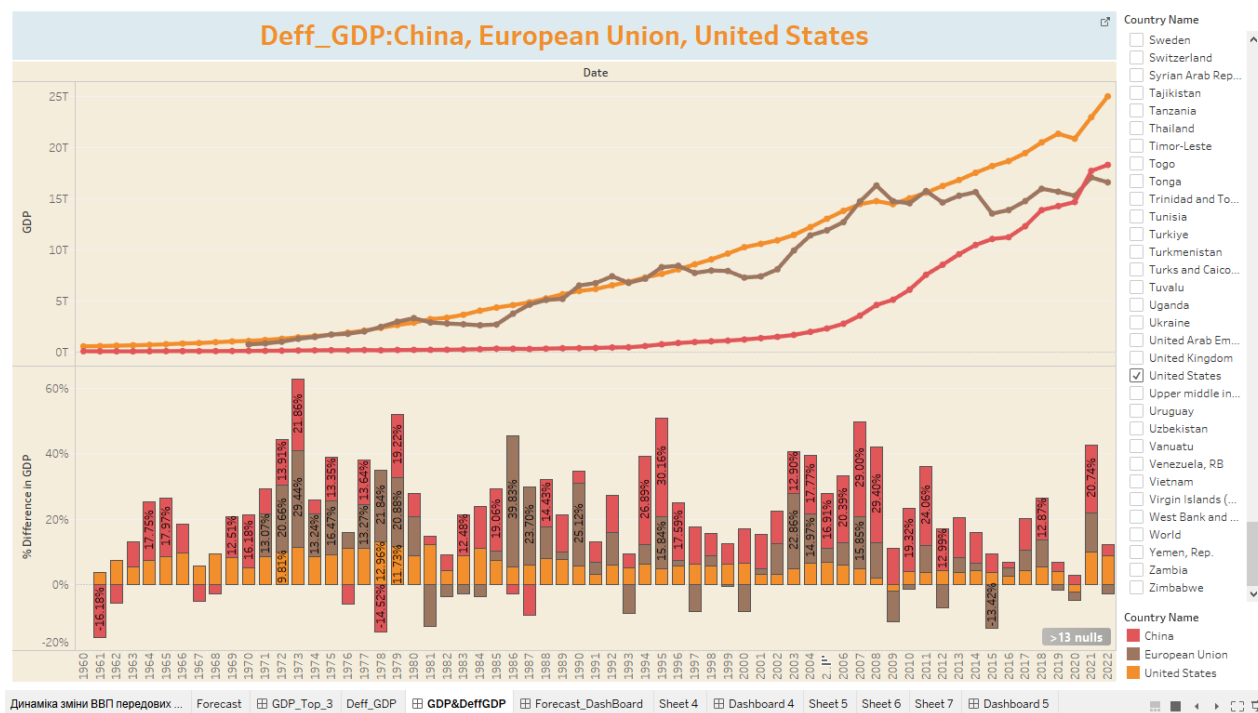

Рис. 3. Динаміка приросту ВВП топ трьох економік світу

Що стосується другої економіки світу, китайська економіка, на відміну усіх інших економік, зростала весь час протягом теперішнього століття. В першому періоді 2000-2018 рр. ріст був стрімкий 6-10% щорічно, другому періоді 2019-2022 рр. - значно менший 2-3%, єдиним винятком є 2021 рік з ростом ВВП більше 20%, що компенсувало зменшення швидкості росту ВВП за попередні роки. (Рис. 2; 3) Ще одним цікавим факто є те, що експорт Китаю для прикладу за 2020 рік становить всього 2.65 трил. дол. [4] , що на порядок менше від ВВП країни в цьому році, що склало 14,7 трил. дол. Ці два факти свідчать, що економіка Китаю в останні роки вже не так сильно залежить від світової економіки, розвивається в значній мірі самостійно та зорієнтована в основному на внутрішнього споживача, що спростовує міф світового постачальника товарів та підтверджує високий рівень достатку населення.

Найбільш хаотично за цей період вела себе третя світова економіка – Європейського Союзу. Від’ємний ріст був продемонстрований нею (2000 ,

2009, 2010, 2012, 2015, 2019, 2020, 2022) роках (Рис. 3), тобто європейська економіка відчула усі три економічні кризи: іпотечну 2008-2009 рр., європейську 2014-2015 років та коронакризу 2019-2020 років а також де-кілька менших суто європейських криз (Рис. 2; 3), причому динаміка криз в різних країнах змінювалася синхронно, тобто в різних країнах відбувалися схожі процеси, що свідчить про сильні економічні зв'язки між країнами.

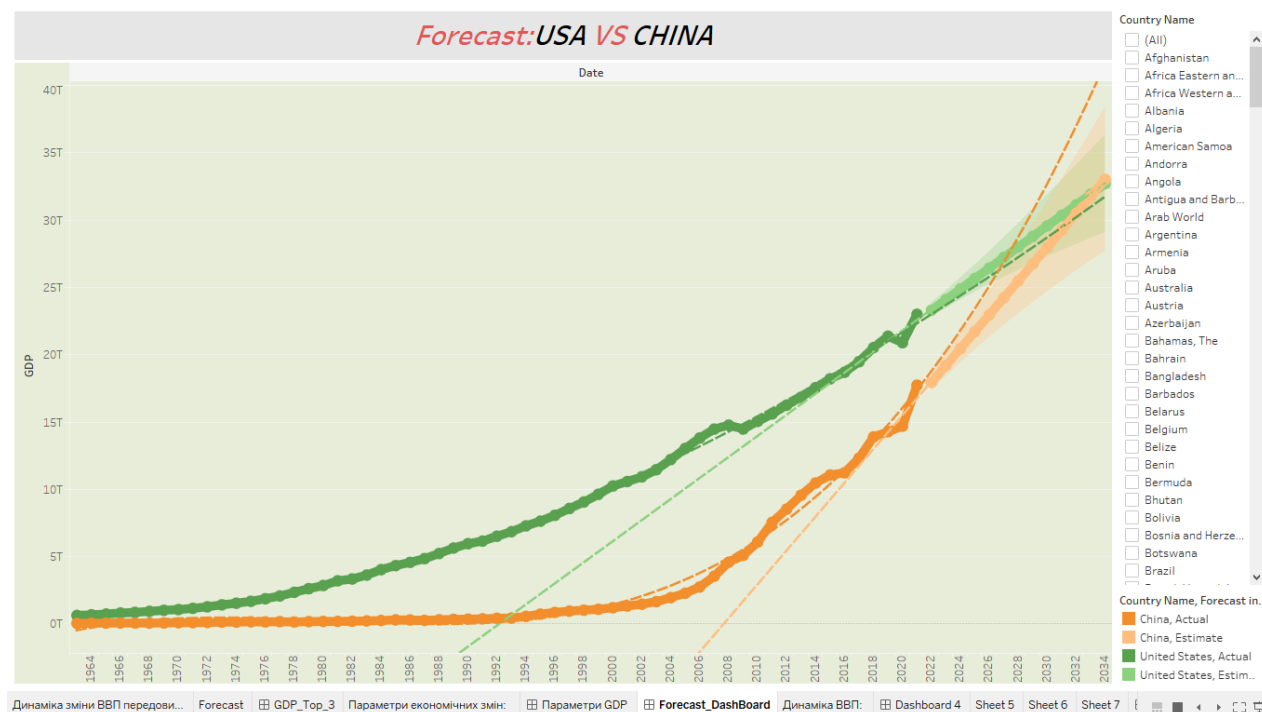

Рис. 4. Оцінка точки зміни лідера в світовій економіці

Наступною проблемою є оцінка зміни країни з найбільшим ВВП. Як можна побачити (Рис. 4) Китай в 2021 році вперше в історії випередив країни Європейського Союзу за рівнем номінального ВВП.

Що стосується прогнозу дати зміни лідера, то за умови прогнозу на основі поліному третього порядку це відбудеться 2026 році (Рис. 3), коли ж брати лінійну залежність то в 2033 році.

Однак ці прогнози зроблено на основі реальних значень, не враховано оцінку ВВП за 2022 рік [3], тоді як дана оцінка показує, що номінальне ВВП

Китаю зросте лише на 3.3%, тоді як США на 8.9% (Рис. 2), що можливо відтермінує зміну лідера серед світових економік.

Висновки. Світові економічні кризи стосуються світової економіки в цілому, однак по різному відбуваються в різних країнах. Зокрема причиною світової кризи 2014-2015 років з високою ймовірністю стала рецесія, як в Європейському Союзі в цілому, так і в більшості країн Європейського Союзу [1]. США дуже слабо, падіння на рівні 2%, відчували лише іпотечну 2008-2009 років та коронакризи 2019-2020 років, що пояснюється інерційністю великої економіки. Китай, який став другою світовою економікою за рівнем номінального ВВП в 2021 році практично не зазнав спаду економіки протягом трьох економічних криз нинішнього століття, тільки знижував швидкість зростання. Це означає, що Китай не так сильно залежить від світової економіки, яка відчувала три кризи, а також він вже не є “світовою фабрикою”. Економіка США за рівнем номінального ВВП поступиться лідерством Китаю в період з 2026 року по 2033 рік, за умови що тренд росту для двох економік збережеться.

Література

1. GDP (current US\$). World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>
2. Myshchyshyn O. World crises, myths or reality: Wold, China, European Union, United States. GDP. 2022. URL: https://public.tableau.com/app/profile/orestmyshchyshyn/viz/GDP_2022/GDP
3. List of countries by GDP (nominal). From Wikipedia, the free encyclopedia. URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_\(nominal\)](https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_(nominal))
4. China. OEC. URL: <https://oec.world/en/profile/country/chn>